

Arbeidsmarkttrapportage beroepsgoederenvervoer over de weg en logistiek

Instroom en inzetbaarheid

2021

Instroom vanuit het onderwijs

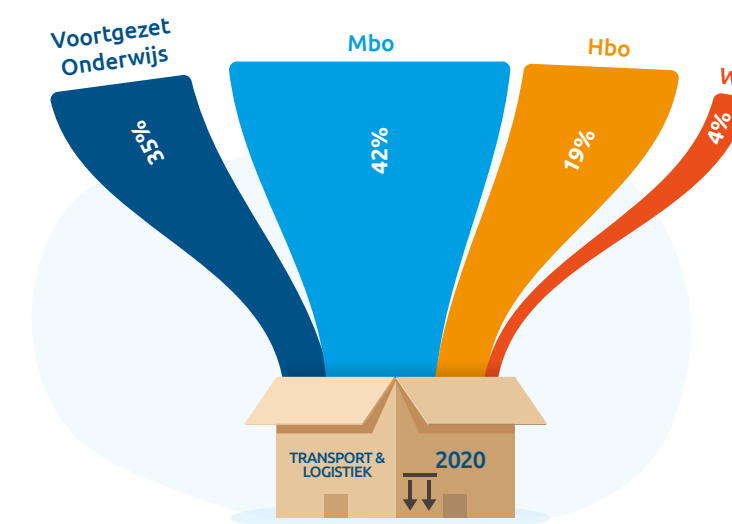
In dit hoofdstuk staat de instroom in de sector vanuit mbo-opleidingen transport en logistiek centraal. Weergegeven worden de ontwikkeling van het aantal mbo-deelnemers en hun vooropleiding en de arbeidsmarktpositie na uitstroom uit de opleiding. Afgelopen schooljaar nam het aantal deelnemers in opleiding tot chauffeur wegvervoer en logistiek medewerker licht toe.

Een belangrijke groep voor de instroom zijn BBL-leerlingen. BBL'ers volgen het merendeel van hun opleiding in een leerbedrijf in de sector. Bijna een derde van de bedrijven in de sector is erkend leerbedrijf. Het aantal BBL'ers neemt de komende jaren naar verwachting af.

Meeste instroom vanuit mbo-opleidingen

De meeste instromers in de sector uit het onderwijs zijn afkomstig uit het mbo (42%). Ook stroomt 35 procent in vanuit het voortgezet onderwijs. Hbo en wo zijn samen goed voor 23 procent.

Figuur 1 Instroom in de sector uit het onderwijs 2020 (naar vooropleiding vo, mbo en hbo/wo)

Bron: CBS/ABF Research, 2021, bewerking STL

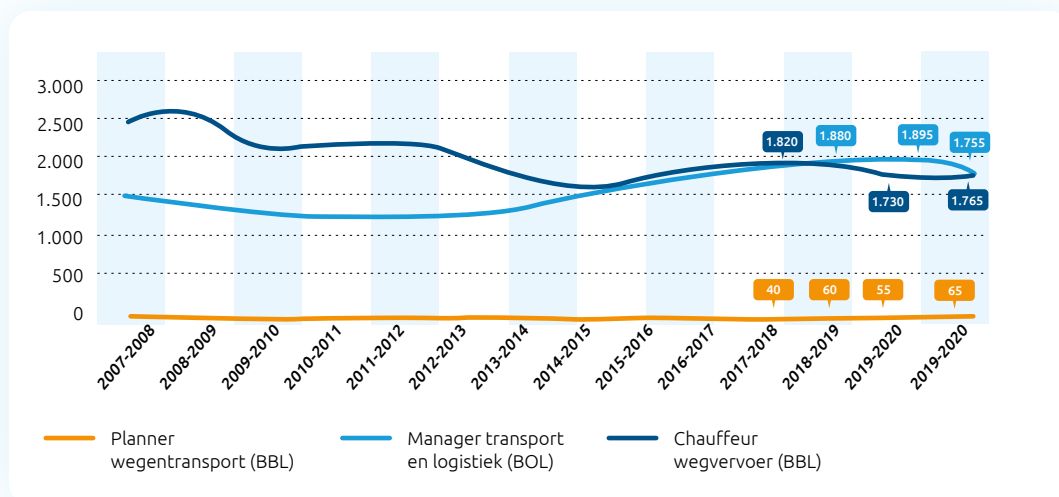
Aantal deelnemers chauffeur wegvervoer en planner wegtransport

Figuur 2 en figuur 3 geven de ontwikkeling weer van het aantal deelnemers aan een mbo-opleiding transport en logistiek.^{1 2}

Mbo-opleidingen kunnen op twee manieren (leerwegen) worden gevolgd: BOL en BBL. BBL-leerlingen (beroepsbegeleidende leerweg) gaan één dag per week naar een ROC/Vakschool en doen de rest van de week betaald werk bij een leerbedrijf in hun regio. BOL-leerlingen (beroepsopleidende leerweg) volgen juist het overgrote deel van hun opleiding op school en doen praktijkervaring op tijdens stages op een leerbedrijf.

De opleiding mbo chauffeur wegvervoer is een voorbeeld van een BBL-opleiding. Afgelopen schooljaar (2020-2021) volgden 1.765 deelnemers een opleiding chauffeur wegvervoer; een toename van 2 procent ten opzichte van het schooljaar daarvoor. Tussen schooljaar 2007-2008 en schooljaar 2015-2016 daalde het aantal deelnemers aan de opleiding sterk (-31%). Daarna volgde herstel van het aantal deelnemers. BBL-opleidingen profiteerden de afgelopen jaren van de verbeterde economische situatie (zie ook box 1). Het aantal deelnemers aan de opleiding planner wegtransport nam toe ten opzichte van de voorgaande jaren. Het aantal deelnemers aan de opleiding manager transport en logistiek (BOL) groeide de afgelopen jaren sterk, maar neemt recentelijk weer iets af.

Figuur 2 Aantal deelnemers chauffeur wegvervoer, manager transport en logistiek en planner (mbo-opleidingen goederenvervoer over de weg)

Bron: CBS/ABF Research/DUO, 2021, bewerking STL

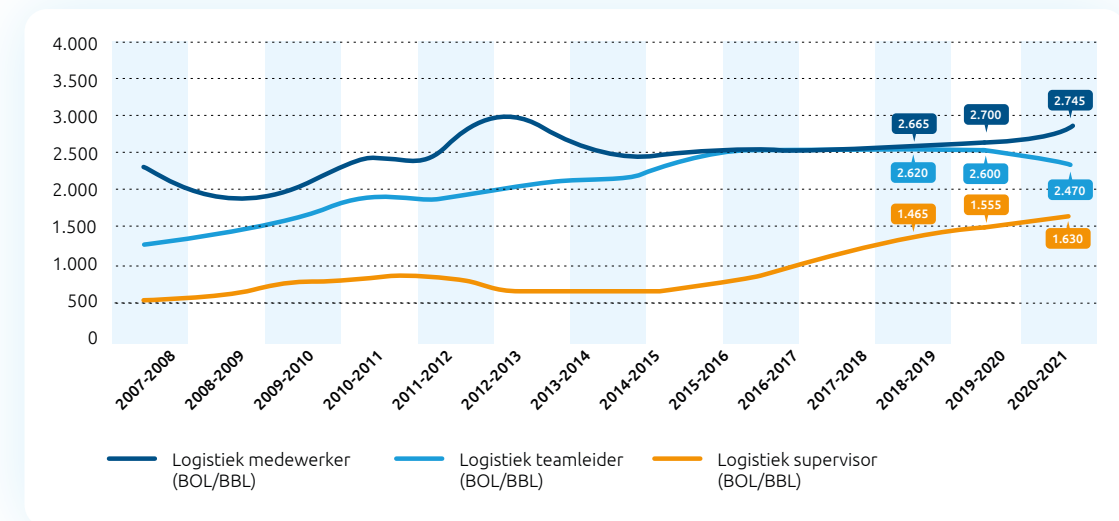
Aantal deelnemers mbo logistiek stijgt

Van de mbo-opleidingen logistiek bestaan zowel BBL- als BOL-varianten. Het aantal deelnemers aan de opleiding logistiek supervisor zit de afgelopen jaren in de lift. In schooljaar 2020-2021 telde deze opleiding 1.630 deelnemers.

¹ Het aantal deelnemers volgens DUO-definitie (hoofdopleidingen en telling van inschrijvingen op 1 oktober van betreffende schooljaar). Voor het meest recente jaar van deze figuur zijn openbare data van DUO gebruikt. Voor de andere jaren zijn CBS-data gebruikt. Voor de CBS-data is de definitie aangepast aan die van DUO, waardoor een consistent beeld van de aantallen gegeven kan worden.
² De cijfers zijn exclusief nascholing. Tot 1 januari 2014 volgden veel werknemers via hun werkgever een leer-werktraject of andere vorm van scholing via de Wet Vermindering Afdracht onderwijs (WVA). Werkgevers kregen hiervoor fiscaal voordeel. Het aantal nascholers chauffeur goederenvervoer liep in 2014 na afschaffing van de WVA sterk terug en in 2015 waren er geen nascholers meer.

Het deelnemersaantal aan de opleiding logistiek medewerker nam ook licht toe. In 2020-2021 zijn er 2.745 deelnemers aan de opleiding logistiek medewerker (+2 procent ten opzichte van vorig schooljaar).

Figuur 3 Aantal deelnemers logistiek medewerker/supervisor/teamleider (mbo logistiek over land)

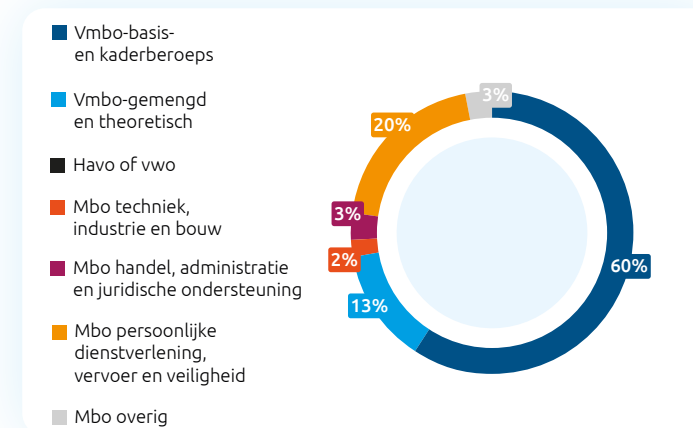

Bron: CBS/ABF/DUO bewerking STL 2021

Vooropleidingen eerstejaars transport- en logistiekopleidingen

Zes op de tien eerstejaars chauffeur wegvervoer heeft als vooropleiding de vmbo basis- en kaderberoepsgerichte leerweg³. 13 procent komt vanuit de vmbo gemengde en theoretische leerweg. In totaal zijn de verschillende vmbo-leerwegen goed voor 73 procent van de instroom in de chauffeursopleiding. Vanuit de mbo-opleiding persoonlijke dienstverlening vervoer en veiligheid stroomt 20 procent in.

Figuur 4 Vooropleiding eerstejaars mbo chauffeur wegvervoer schooljaar 2020-2021⁴

Bron: CBS/ABF/DUO bewerking STL 2021

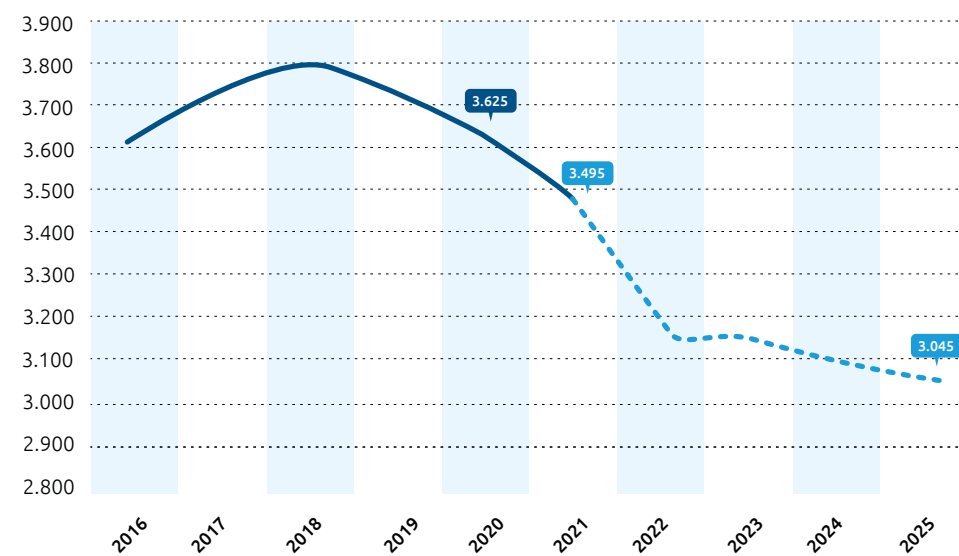
³ Het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) duurt 4 jaar en kent 4 leerwegen: basisberoepsgerichte leerweg, kaderberoepsgerichte leerweg, gemengde leerweg en theoretische leerweg (vmbo-t). Deze leerwegen verschillen van elkaar in niveau en omvang van beroepsgericht en theoretisch onderwijs. Het vmbo bereidt leerlingen voor op een opleiding in het mbo. Soms kunnen leerlingen na het vmbo doorstromen naar de havo. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/voortgezet-onderwijs/vraag-en-antwoord/ho-zit-het-vmbo-in-elkaar>.
⁴ De figuur geeft de instroom in mbo-opleidingen weer vanaf niveau 2. De instroom zonder afgeronde vooropleiding is niet weergegeven en kan alleen in entree opleidingen (voormalige mbo-niveau 1 opleidingen). De instroom is ook exclusief de instroom vanuit volwassenenonderwijs.

Bij de eerstejaarsdeelnemers aan een opleiding mbo logistieke dienstverlening ligt het aandeel dat instroomt vanuit het vmbo een stuk lager (58 procent versus 73 procent)¹. Het aandeel dat instroomt vanuit een andere mbo-opleiding ('overstappers') ligt juist hoger (30 procent komt vanuit mbo persoonlijke dienstverlening, vervoer en veiligheid).

Aantal deelnemers transport en logistiek neemt naar verwachting af

Het aantal deelnemers mbo goederenvervoer over de weg zal de komende jaren naar verwachting dalen: van ongeveer 3.600 deelnemers in 2020-2021 tot c.a. 3.000 deelnemers in 2025-2026 (-16%) (figuur 5)². In mbo logistiek zal het aantal deelnemers ook afnemen³. In het gehele mbo neemt het aantal deelnemers naar verwachting af (zie box 1).

Figuur 5 Prognose aantal deelnemers mbo goederenvervoer over de weg*

*MBO goederenvervoer over de weg omvat: totaal aantal deelnemers opleidingen chauffeur goederen/wegvervoer (BBL), manager transport en logistiek (BOL) en planner wegtransport (BBL)

Bron: CBS/ABF bewerking STL 2021

1 Figuur Vooropleiding eerstejaars mbo logistiek medewerker schooljaar 2020-2021. Bronnen- en tabellenboek Arbeidsmarktrapportage 2021: <https://www.stl.nl/werkgevers/trends-en-markontwikkelingen/ontwikkelingen-transport-en-logistiek/>

2 Met behulp van het Hermes model (zie rapport Arbeidsmarktontwikkeling) zijn ook prognoses gemaakt voor het aantal deelnemers mbo goederenvervoer en mbo logistiek t/m 2025. Deze zijn gebaseerd op bevolkingsprognoses en de ontwikkeling van Citoscores. De onderwijsprognoses worden in lijn gebracht met de nationale Referentieraming van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/04/19/referentieraming-ocw-2021>.

3 Prognose MBO logistiek omvat: aantal deelnemers (assistent)logistiek medewerker/supervisor/teamleider (mbo logistiek over land).

Box 1. Landelijke ontwikkeling aantal deelnemers mbo (BBL en BOL)

Het aantal deelnemers in het mbo zal komende schooljaren naar verwachting dalen. De daling betreft zowel BBL- als BOL-opleidingen. Het aantal BBL-leerlingen neemt dit schooljaar en komend schooljaar af (huidig schooljaar met 4 procent ten opzichte van vorig jaar)¹. Daarna blijft het aantal BBL'ers ongeveer gelijk. Het aantal BOL-leerlingen blijft nu nog gelijk, maar neemt na schooljaar 2022-2023 af.

De belangrijkste oorzaak voor de afname van het aantal mbo'ers is demografische krimp² (een afname van het aantal jonge volwassenen). Vanwege een daling van het aantal geboortes vanaf het jaar 2.000 loopt het aantal leerlingen in het primair onderwijs al enige jaren terug. Deze daling bereikt nu ook het vmbo en mbo. Daarnaast neemt het aantal leerlingen dat van het voortgezet onderwijs (vo) doorstroomt naar het mbo af. Een steeds kleiner deel van de vo-leerlingen volgt namelijk een vmbo-opleiding en het aandeel dat een havo- of vwo-opleiding volgt neemt toe.

Tussen schooljaar 2010-2011 en 2015-2016 nam het aantal BBL'ers sterk af vanwege de nasleep van de financiële crisis (2008) (-42%). Deelname aan BBL-opleidingen vertoont een correlatie met de conjunctuur³. Bij een toename van de werkloosheid kiezen jongeren vaker voor BOL ('schools leren') en minder voor BBL. Er zijn dan minder vacatures en ook minder leerwerkbanen voor BBL'ers⁴.

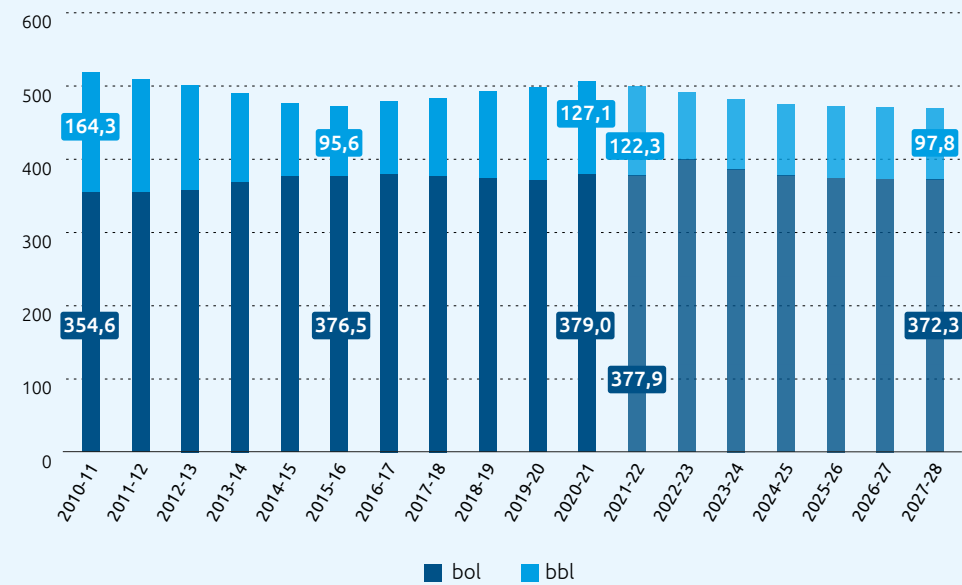
1 Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2021). Referentieramingen 2021. De resultaten van de raming zijn meer onzeker dan in eerdere ramingen, omdat ze tot stand zijn gekomen tijdens de uitbraak van COVID-19 in Nederland en de daaropvolgende maatregelen. Er is rekening gehouden met de mogelijke effecten daarvan op de onderwijsdeelname voor zover dat bekend was voor 15 december 2020.

2 Een daling van het aantal geboortes vanaf het jaar 2.000. In het voortgezet onderwijs (met name in het vmbo) loopt het aantal leerlingen al terug sinds 2016-2017.

3 CBS (2019). Mbo-schoolverlaters vanuit de bbl op de arbeidsmarkt; CPB (2018). Kosten en baten van de beroepsbegeleidende leerweg in het mbo; Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2021). Referentieraming 2021; SER (2016). Advies Ontwepadvies Toekomstgericht beroepsonderwijs deel 1. Tijdens de financiële crisis (vanaf 2008), en de nasleep hiervan, daalde het aantal vacatures. Pas in 2018 was het aantal vacatures weer op het niveau van voor de crisis. Vanwege de ongunstige situatie op de arbeidsmarkt daalde ook het aantal leerwerkplekken bij bedrijven en liep het aantal BBL-leerlingen fors terug. Bedrijven investeerden minder in toekomstige werknemers (en dus minder in BBL-plaatsen). Jongeren kozen op hun beurt vaker om langer door te leren en een beroepskeuze uit te stellen. Algemene vormen van onderwijs met betere doorstroommogelijkheden, zoals BOL waren aantrekkelijker.

4 In de prognose van het aantal mbo-deelnemers werd voor komende jaren een stijging van werkloosheid verwacht (veronderstelde impact coronacrisis uit CPB-raming november 2020). Hierdoor neemt in 2022-2023 het aantal BOL-leerlingen toe. De laatste CPB-prognoses gaan echter uit van een lagere werkloosheid, waardoor de prognose er voor dat schooljaar mogelijk anders uit kan gaan zien (naar verhouding minder BOL ten koste van BBL).

Figuur 6 (Verwachte) ontwikkeling aantal deelnemers mbo (BBL en BOL)

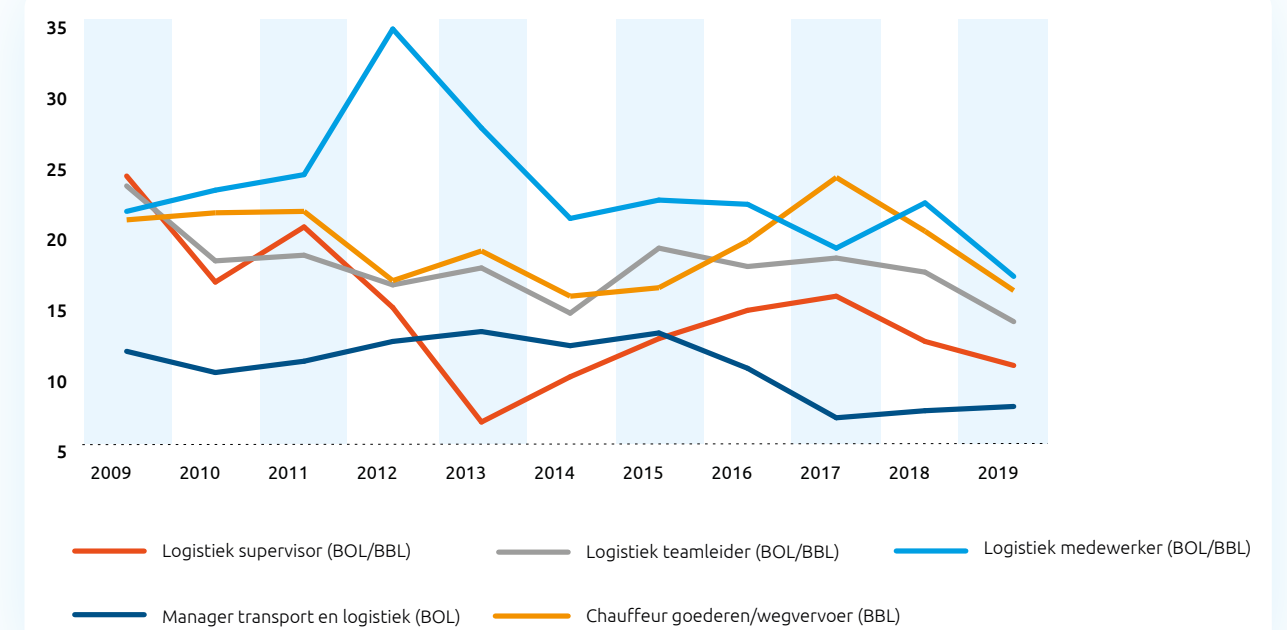
Bron: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2021

Voortijdig schoolverlaten

Het aandeel voortijdig schoolverlaters¹ in mbo transport- en logistiek is de afgelopen jaren gedaald. In chauffeur wegvervoer nam het aandeel voortijdig schoolverlaters af van 24 procent in schooljaar 2017-2018 naar 16 procent in 2019-2020. Dit is positief: de sector wil 'groenpluk' voorkomen, voorkomen dat jongeren zonder hun diploma te halen gaan werken. Onderzoek van CBS laat ook zien dat voortijdig schoolverlaters (geen mbo-diploma op niveau 2; geen startkwalificatie) op de langere termijn een slechtere arbeidsmarktpositie hebben dan schoolverlaters met diploma².

¹ Voortijdig schoolverlaters zijn jongeren tot 23 jaar die het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie: een diploma op havo-, vwo- of mbo-niveau 2. <https://www.nji.nl/cijfers/voortijdig-schoolverlaten#definitie>. De opleidingen chauffeur wegvervoer en logistiekmedewerker zijn mbo niveau 2 opleidingen.
² CBS (2020). Jongere zonder startkwalificatie vindt minder vaak werk. 10 jaar na schoolverlaten heeft 91 procent van de gediplomeerde mbo'ers werk tegen 71 procent van de ongediplomeerde mbo'ers. Gediplomeerden hadden na 10 jaar ook vaker een vast dienstverband (56% tegen 40%).

Figuur 7 Aandeel voortijdig schoolverlaters transport- en logistiek onderwijs*

* Aandeel voortijdig schoolverlaters: aantal uitvallers in een bepaald schooljaar/ totaal aantal deelnemers aan de opleiding in dat schooljaar

Bron: CBS/ABF bewerking STL 2021

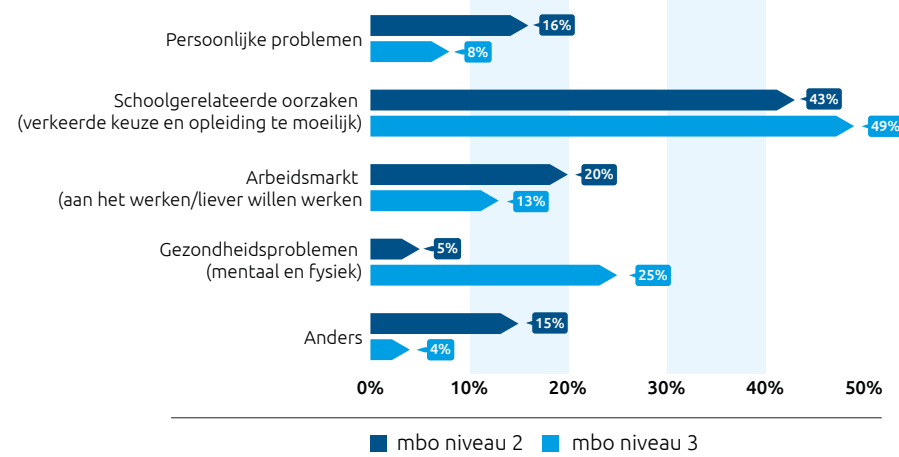
Het ROA doet onderzoek naar voortijdig schoolverlaten³. Aan voortijdig schoolverlaters in het mbo wordt gevraagd wat de belangrijkste reden is geweest voor het voortijdig verlaten van de opleiding. In Figuur 8 zijn de resultaten weergegeven voor schoolverlaters van mbo-niveau 2, 3 en 4. Voorbeelden van niveau 2 opleidingen zijn de opleidingen chauffeur wegvervoer en logistiek medewerker. Planner wegtransport en logistiek teamleider zijn niveau 3 opleidingen en logistiek supervisor is een niveau 4 opleiding.

Een schoolgerelateerde oorzaak wordt het vaakst genoemd als belangrijke reden voor voortijdig schoolverlaten. Vaak gezegd wordt dat de opleiding inhoudelijk niet aansluit en dat de opleiding slecht was georganiseerd. Gezondheidsproblemen staan op de tweede plek; psychische problemen worden hierbinnen het meest genoemd. Uitvallers van niveau 2 opleidingen noemen minder vaak gezondheidsproblemen.

De arbeidsmarkt wordt ook vaak genoemd als oorzaak voor schoolverlaten. Volgens het ROA lijkt de pull factor van de arbeidsmarkt hierbij sterker dan de push factor: men noemt vaker dat men liever wil werken dan dat men inkomen nodig heeft.

³ Schurgers, S., Meng, C., & Huijgen, T. (2019). Uitval zonder diploma: Aanleiding, Kansen en Toekomstintenties. ROA.

Figuur 8 Belangrijkste reden voor voortijdige uitval, per opleidingsniveau

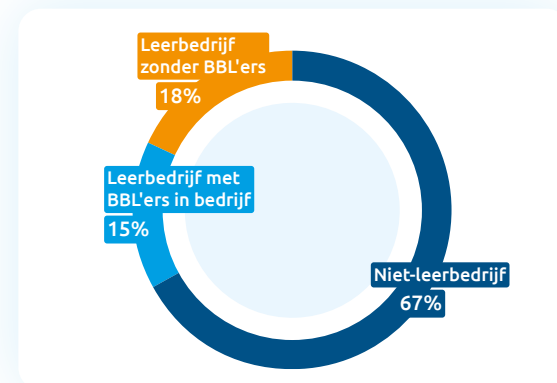
Bron: ROA, 2019

Bijna een derde bedrijven in de sector is leerbedrijf

BBL-leerlingen zijn werkzaam in erkende leerbedrijven¹ in hun regio. Figuur 9 toont het percentage bedrijven in de sector dat erkend leerbedrijf is, onderverdeeld in leerbedrijven met² en leerbedrijven zonder BBL'ers in het bedrijf.

- 15 procent van de bedrijven in de sector zijn leerbedrijven met BBL-leerlingen in dienst en 18 procent is leerbedrijf zonder BBL-leerlingen (op het moment van meten).
- 67 procent van de bedrijven is geen erkend leerbedrijf. In deze bedrijven kunnen BBL'ers geen BBL-traject volgen.

Figuur 9 Bedrijven in de sector transport en logistiek met BBL'ers in dienst (voorjaar 2021)

Bron: Bedrijfsenquête Sectorinstituut Transport en Logistiek, 2021

¹ Bedrijven waar BBL-leerlingen werken naast het volgen van hun opleiding. Een leerbedrijf moet erkend zijn door SBB (moet voldoen aan kwaliteitscriteria). Er moet bijvoorbeeld voldoende goed begeleiding zijn. Een geldige erkenning houdt in dat het leerbedrijf beroepspraktijkvorming kan verzorgen voor het beroepsonderwijs zoals bedoeld in de Wet Educatie en Beroepsonderwijs.
² Deze leerbedrijven gaven in bedrijfsenquête aan dat zij op 1 januari 2021 BBL-leerlingen in huis hadden.

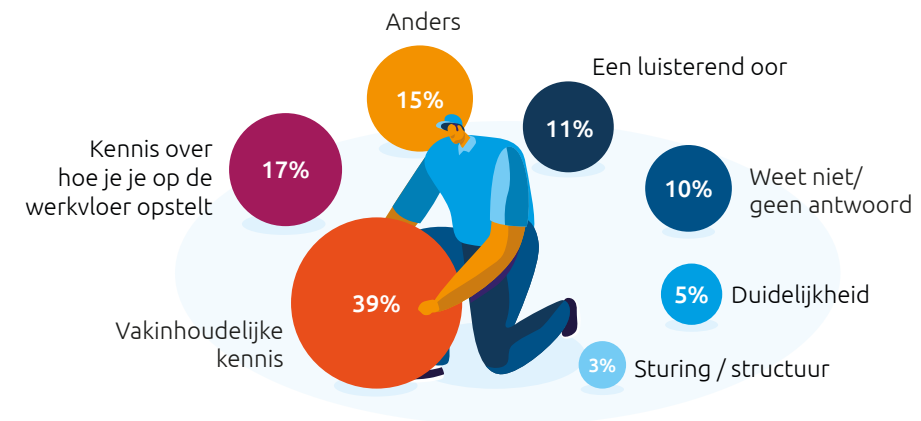
Bedrijven in de deelmarkten verhuisvervoer (28%) exceptioneel transport (21%), en algemeen distributievervoer (18%) hebben het vaakst BBL-leerlingen in dienst³. In deze deelmarkten zijn ook relatief vaak erkende leerbedrijven aanwezig. In de deelmarkten koeriers en expres, veevervoer en kiepauto-bedrijven zijn minder vaak BBL'ers aanwezig.

Vakinhoudelijke kennis doorgeven is het belangrijkste bij begeleiding BBL'ers

Praktijkopleiders zijn binnen het leerbedrijf verantwoordelijk voor de begeleiding van de BBL-leerlingen. Leerbedrijven zijn verplicht om een praktijkopleider in dienst te hebben. De praktijkopleider doet dit meestal niet alleen: in 75 procent van de bedrijven zijn er ook nog andere werknemers die de leerling op de werkvloer begeleiden⁴.

Gevraagd waar BBL'ers het meest behoefte aan hebben in de begeleiding tijdens het werk, dan noemen werkgevers het vaakst vakinhoudelijke kennis (39%). Daarna volgt kennis van hoe je je op de werkvloer opstelt (17%).

Figuur 10 Zaken waar BBL-leerlingen het meest behoefte aan hebben in de begeleiding, volgens werkgevers

Bron: Bedrijfsenquête STL 2019

³ Figuur Bedrijven met BBL-leerlingen in dienst naar deelmarkt. Bronnen- en tabellenboek Arbeidsmarktportage 2021: <https://www.stl.nl/werkgevers/trends-en-marktontwikkelingen/ontwikkelingen-transport-en-logistiek/>
⁴ Figuur Praktijkopleiders in het bedrijf. Bronnen- en tabellenboek Arbeidsmarktportage 2021 STL.

Box 2. Opbrengsten van BBL-opleidingen

Het bestaan van BBL-opleidingen zorgt voor veel maatschappelijke baten, zo blijkt uit een kosten- en batenanalyse¹. Alle maatschappelijke partijen (zowel overheid, werkgevers als BBL-leerlingen) profiteren. BBL-opleidingen leiden tot een hoger nationaal inkomen in vergelijking met een situatie zonder deze opleidingen. De opleidingen zorgen namelijk voor meer arbeidsproductiviteit (als gevolg van meer opgebouwde kennis en ervaring door de BBL'ers) en meer werkgelegenheid.

BBL-opleidingen zijn voor werkgevers een belangrijke manier om toekomstige werknemers voor het bedrijf op te leiden². De intrede van BBL-leerlingen in de arbeidsmarkt verloopt ook vaak succesvol: uit onderzoek van het CPB bleek dat 76 procent een half jaar na diplomering nog steeds bij hetzelfde leerbedrijf werkt en de werkloosheid een stuk lager ligt dan onder BOL'ers.

CBS onderzocht de arbeidsmarktpositie van de groep BBL'ers die uitstroonden uit schooljaar 2012- 2013³. Direct na schoolverlaten (in oktober 2013) had 88 procent betaald werk tegen twee derde van de BOL'ers⁴. Ook op de langere termijn zijn arbeidsmarktperspectieven gunstig: 4 jaar na schoolverlaten (in oktober 2017) heeft 93 procent van de BBL-schoolverlaters (met diploma) betaald werk. Dit is een hoog aandeel gegeven de ongunstige arbeidsmarktsituatie op het moment van schoolverlaten en in de vier jaar erna; in 2014 piekte de werkloosheid. Er is hierbij weinig verschil in leeftijd tussen de BBL'ers⁵. BBL'ers hebben na schoolverlaten ook vaker een vast contract dan BOL'ers. Kijkend naar de groep schoolverlaters jonger dan 20 jaar dan heeft 25 procent van de BBL'ers direct na schoolverlaten een vast contract en 17 procent van de BOL'ers.

BBL-leerlingen die in schooljaar 2016-2017 de opleiding verlieten zijn gevraagd naar hun ervaringen met de gevolgde BBL-opleiding, hun huidige functie en de aansluiting tussen de opleiding en hun huidige functie⁶. Figuur 11 geeft naast de resultaten van de totale groep ook de resultaten weer van de schoolverlaters met een opleiding in de richting van techniek (mbo BBL-niveau 2, 3 en 4). Chauffeur wegvervoer en logistiek medewerker zijn voorbeelden van niveau 2 opleidingen in de richting van mbo-techniek⁷.

BBL-leerlingen zijn een jaar na schoolverlaten (heel) tevreden over de gevolgde opleiding: driekwart zou de dezelfde opleiding opnieuw kiezen en twee derde zou dit ook op dezelfde school doen. Bijna 80 procent (figuur 11) is ook tevreden met hun huidige functie en 68 procent vindt de opleiding een goede basis om te starten op de arbeidsmarkt en voor het ontwikkelen van kennis en vaardigheden. BBL-schoolverlaters met een opleiding in techniek zijn nog meer dan de totale groep tevreden over hun huidige functie.

¹ SEO economisch onderzoek, deBeleidsonderzoekers (2020). De maatschappelijke kosten en baten van de beroepsbegeleidende leerweg.

² CPB (2018). Kosten en baten van de Beroepsbegeleidende leerweg in het mbo. SER (2016). Advies Ontwerpadvies Toekomstgericht beroepsopleiding deel 1.

³ CBS (2019). Mbo-schoolverlaters vanuit de bbl op de arbeidsmarkt.

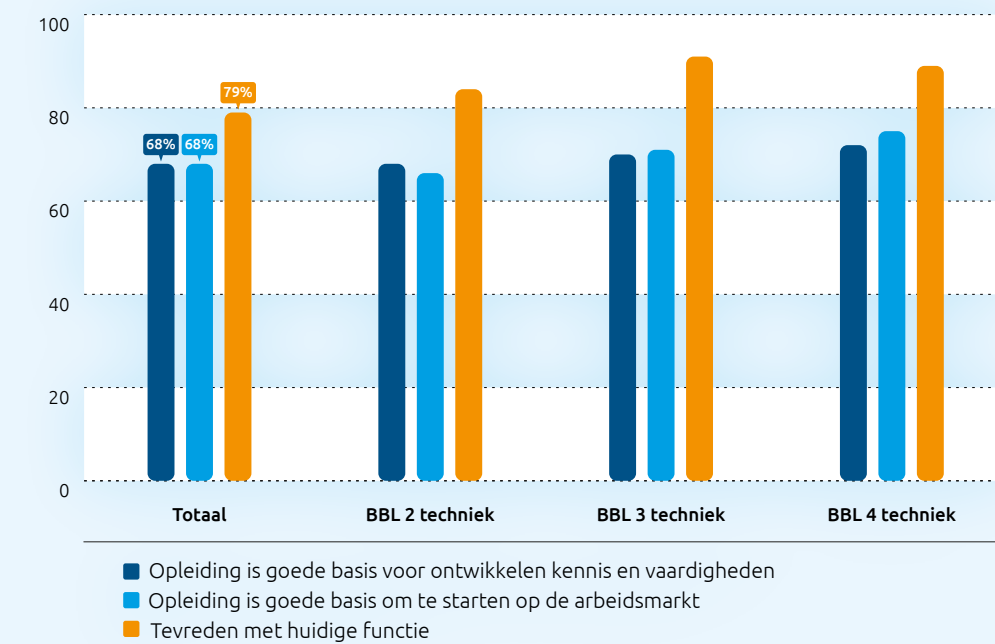
⁴ Oudere BBL'ers hadden na schoolverlaten vaker werk dan jongere BBL'ers: 9 op de 10 BBL'ers ouder dan 27 jaar had betaald werk direct na schoolverlaten tegen 8 op de 10 van de BBL'ers jonger dan 20 jaar. De arbeidsmarktpositie van BBL'ers hangt deels samen met hun relatief hoge leeftijd: van de groep BBL-schoolverlaters in 2012-2013 was ruim de helft ouder dan 27 jaar. Bij de schoolverlaters uit BOL was dit aandeel maar 4 procent. Veel BBL'ers hadden al betaald werk toen ze aan hun BBL-opleiding begonnen. Desondanks hadden jongere BBL'ers (< dan 20 jaar) vaker direct betaald werk na schoolverlaten dan BOL'ers jonger dan 20 jaar (6 op de 10 had direct betaald werk).

⁵ De jongste groep BBL'ers (<20 jaar) had direct na schoolverlaten nog minder vaak werk dan de oudere groep (>27 jaar). 4 jaar later is dit verschil bijgetrokken.

⁶ CBS (2019). Mbo-schoolverlaters vanuit de bbl op de arbeidsmarkt. ROA (2019). Schoolverlaters tussen onderwijs en arbeidsmarkt 2018.

⁷ Planner wegtransport en logistiek teamleider zijn niveau 3 opleidingen en logistiek supervisor is een niveau 4 opleiding.

Figuur 11 Oordeel BBL-schoolverlaters met diploma over opleiding en functie één jaar na afstuderen (2018)

Bron: CBS/ROA, 2019

Redenen voor opleiden van BBL'ers in bedrijf

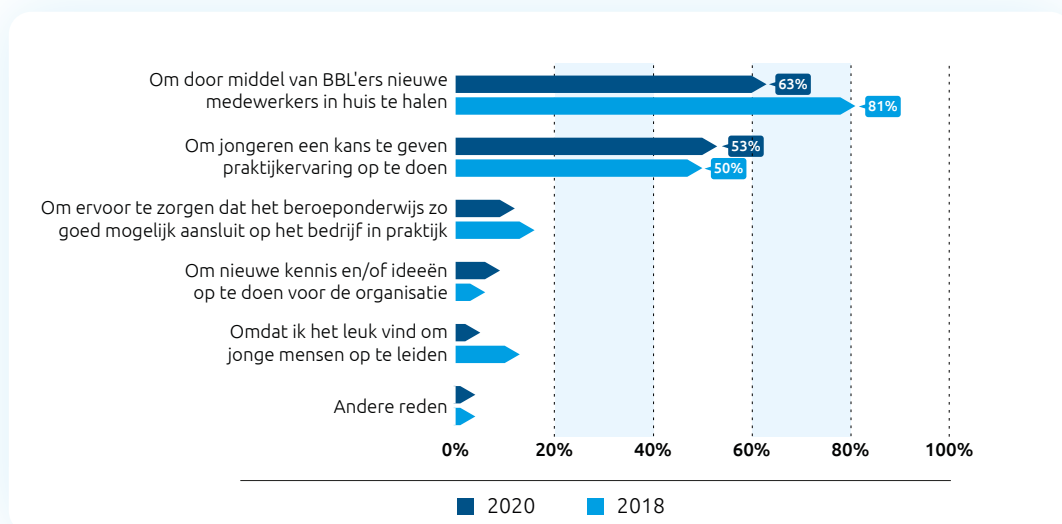
De belangrijkste redenen die werkgevers in de sector transport en logistiek noemen voor het opleiden van BBL-leerlingen in hun bedrijf zijn: doormiddel van BBL'ers nieuwe medewerkers vinden (63%) en jongeren een kans geven praktijkervaring op te doen (53%). In vergelijking met 2018 noemt een kleiner aandeel van de werkgevers in 2020 het vinden van nieuwe medewerkers door middel van BBL¹.

Ruim 9 op 10 werkgevers zeggen dat de BBL-leerlingen in hun vestiging na de leerwerkperiode zo aan de slag kunnen². Minder dan 1 op de 10 zegt dat ze nog kennis en vaardigheden missen zoals vakinhoudelijke kennis, motivatie en rijervaring/rijbewijs.

¹ De bedrijfsenquête 2020 werd afgenomen na de uitbraak van het coronavirus. De vraag naar personeel, vacatures liep toen (tijdelijk) sterk terug (zie hoofdstuk 1).

² Figuur U heeft BBL'ers in uw vestiging. Zouden deze leerlingen na de leerwerkperiode zo aan de slag kunnen in uw vestiging. Bronnen- en tabellenboek Arbeidsmarktportage 2021: <https://www.st.nl/werkgevers/trends-en-marktontwikkelingen/ontwikkelingen-transport-en-logistiek/>

Figuur 12 Redenen werkgevers voor opleiden van BBL'ers in bedrijf

Bron: Bedrijfsenquête STL 2018 en 2020

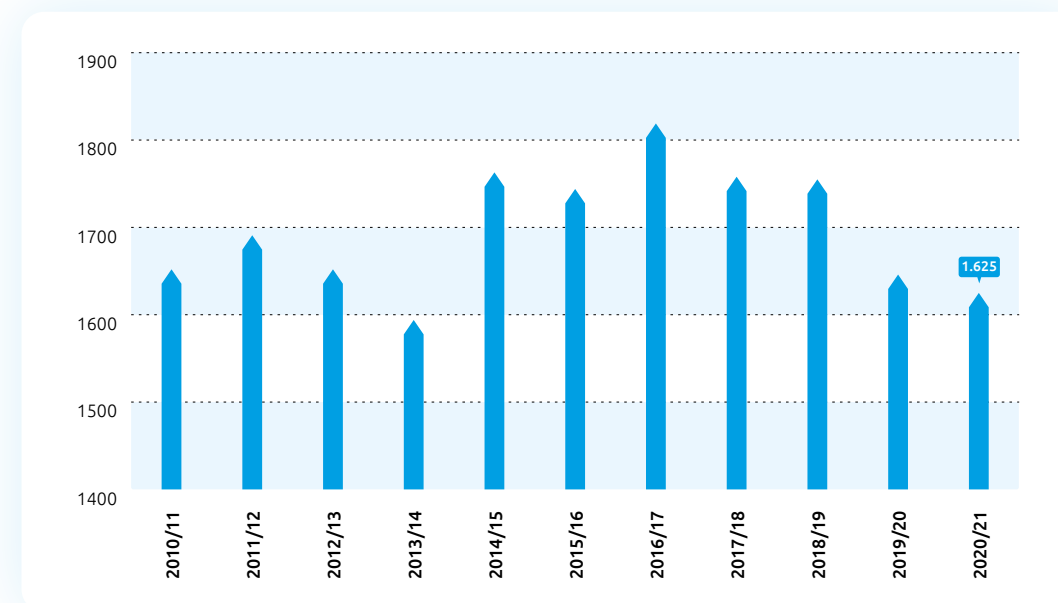
BBL-leerlingen gedetacheerd door STL

BBL'ers transport en logistiek kunnen een BBL-opleiding volgen via het Sectorinstituut¹ en de meerderheid van de deelnemers in opleiding tot chauffeur doet dit ook². Het Sectorinstituut ondersteunt deelnemers zowel bij het vinden van een leerwerkplek als tijdens het leerwerktraject zelf.

Figuur 13 geeft het totaal aantal BBL'ers weer dat gedetacheerd wordt door het Sectorinstituut. In schooljaar 2020-2021 ligt het aantal BBL-leerlingen gedetacheerd door het Sectorinstituut op 1.625. Dit aantal is ongeveer gelijk aan vorig jaar. In 2016-2017 piekte het aantal BBL'ers.

Tussen schooljaar 2011-2012 en 2013-2014 daalde het aantal BBL'ers³. Daarna nam het aantal weer toe: met 11 procent in schooljaar 2014-2015. Het Sectorplan Transport en Logistiek gaf een impuls aan de instroom van nieuwe BBL-leerlingen in een opleiding⁴.

Figuur 13 Aantal BBL-leerlingen gedetacheerd door Sectorinstituut

Bron: STL 2021

Arbeidsmarktpositie BBL-leerlingen na uitstroom opleiding

Het Sectorinstituut doet onderzoek naar de arbeidsmarktpositie van de gedetacheerde BBL'ers na uitstroom van de opleiding (met en zonder diploma). Het onderzoek is gebaseerd op arbeids- en onderwijsbestanden van CBS (microdata)⁵. Vergelijking tussen wel en niet door het Sectorinstituut gedetacheerde BBL-leerlingen is hierbij mogelijk.

BBL-leerlingen STL werken vaker in transport en logistiek

Veruit de meerderheid van de BBL-leerlingen heeft in de jaren na diplomering een baan: 95 procent van de BBL'ers gedetacheerd via STL is na 3,5 jaar werkzaam⁶. Bij BBL-leerlingen niet gedetacheerd via het Sectorinstituut is dat 92 procent⁷. Een jaar later liggen deze percentages nog op vergelijkbaar niveau.

Een (klein) deel van schoolverlaters heeft na schoolverlaten geen werk en volgt ook geen opleiding. Van BBL-leerlingen niet gedetacheerd via het Sectorinstituut heeft 6 procent 3,5 jaar na schoolverlaten geen werk of geen opleiding. Van de BBL-leerlingen gedetacheerd via het Sectorinstituut is dit 4 procent.

¹ Via het Sectorinstituut kunnen BBL-leerlingen de volgende mbo-opleidingen transport en logistiek volgen: Chauffeur Goederenvervoer/wegtransport (mbo-niveau 2), Planner wegtransport (niveau 3), Assistent logistiek medewerker (niveau 1), Logistiek medewerker (niveau 2), Logistiek teamleider (niveau 3) en Logistiek supervisor (niveau 4).

² Het aandeel BBL-leerlingen in opleiding tot chauffeur wegvervoer gedetacheerd door het Sectorinstituut ligt in 2020-2021 op 76 procent (DUO/STL, 2021): 1.346 van de in totaal 1.765 BBL-leerlingen chauffeur wegvervoer.

³ Gedurende de economische crisis liep het aantal BBL-leerlingen fors terug (in alle sectoren), onder andere doordat bedrijven minder investeerden in toekomstige werknemers (en dus minder in BBL-plaatsen). Jongeren op hun beurt kozen vaker om langer door te leren en een beroepskeuze uit te stellen. Algemene vormen van onderwijs met betere doorstroommogelijkheden waren aantrekkelijker. Advies Ontwerpadvies Toekomstgericht beroepsonderwijs deel 1. SER, 2016

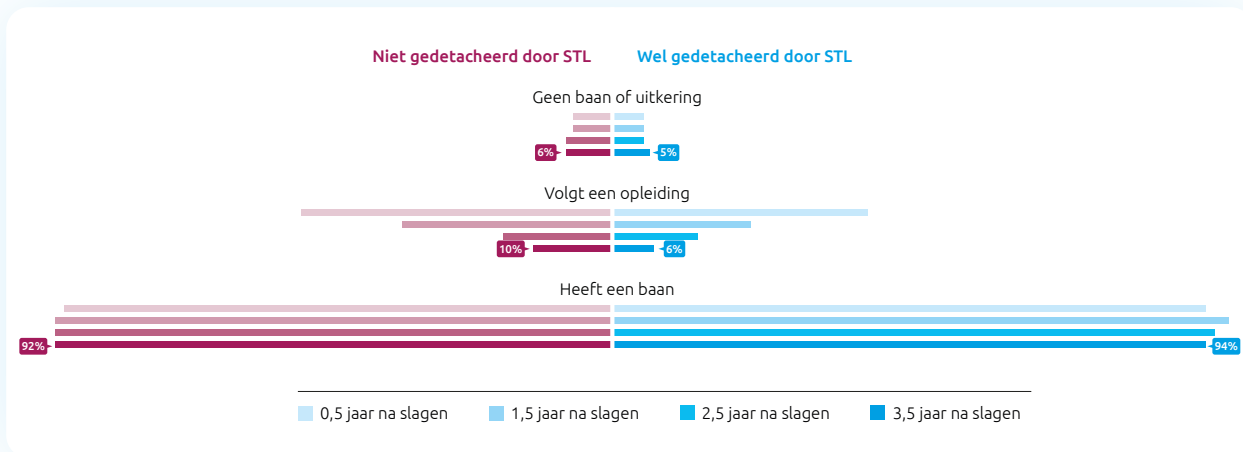
⁴ In samenwerking met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft de sector Transport en Logistiek een sectorplan voor 2014 en 2015 opgesteld. Met dit plan wilde de sector (toekomstige) knelpunten op de arbeidsmarkt als gevolg van de vergrijzing en ontgroening aanpakken. Een belangrijk doel was de instroom van 1.250 jongeren in een opleiding. BBL'ers kregen een bijdrage in de kosten voor de noodzakelijke rijbewijzen als ze in dienst gingen van het Sectorinstituut Transport en Logistiek of in dienst van een SOOB-bedrijf en de opleiding via het Sectorinstituut Transport en Logistiek volgden.

⁵ Gekeken is naar: aandeel schoolverlaters (met en zonder diploma) door Sectorinstituut gedetacheerd en arbeidsmarktpositie na uitstroom opleiding. Vergelijking tussen wel en niet door het Sectorinstituut gedetacheerde BBL-leerlingen is mogelijk: 6.200 schoolverlaters STL (met en zonder diploma) in een zestal opleidingen in de schooljaren 2013-2014 t/m 2019-2020 en 13.610 schoolverlaters uit dezelfde opleidingen niet via Sectorinstituut gedetacheerd. Nascholers worden niet in de analyse meegenomen; nascholers zijn doorgaans ouder en vaak al werkzaam (en vaak niet via STL-gedetacheerd) waardoor een eerlijke vergelijking tussen de arbeidsmarktposities van wel en niet gedetacheerden lastig is. Het aandeel schoolverlaters door het Sectorinstituut gedetacheerd schommelt rond de 35 procent. Voordeel van de CBS-analyse: van alle uitgestroomde leerlingen wordt de situatie op de arbeidsmarkt in beeld gebracht; het is geen analyse van een beperktere groep zoals in een vragenlijstonderzoek gebaseerd op een steekproef. Non-respons en/of selectie-effecten spelen dus geen rol. Elk gevonden verschil tussen BBL-leerlingen wel en niet gedetacheerd is een daadwerkelijk bestaand verschil, resultaten gaan over de hele populatie.

⁶ Situatie van de ongediplomeerde BBL-leerlingen (voortijdig schoolverlaters): 85 procent van de door het Sectorinstituut gedetacheerden heeft 3,5 jaar na voortijdig schoolverlaten een baan. 14 procent heeft geen werk of opleiding. BBL-leerlingen niet gedetacheerd via het Sectorinstituut hebben minder vaak een baan na schooluitval en hebben vaker geen werk of opleiding (81 procent werkt na 3,5 jaar en 16 procent heeft geen werk of opleiding).

⁷ Een verschil van 3 procent betekent natuurlijk niet zoveel als de onderzoekspopulatie klein zou zijn (bijv. 50 personen). In deze analyse zitten echter honderden tot duizenden geslaagden achter de genoemde percentages van 92 en 95 procent; elk gevonden verschil gaat over de hele populatie.

Figuur 14 Arbeidsmarktpositie gediplomeerde BBL-leerlingen transport en logistiek (X-aantal jaar na slagen opleiding)

*Schoolverlaters in de schooljaren 2013-2014 t/m 2019-2020

** Percentages tellen op tot meer dan 100 procent: een deel van de schoolverlaters heeft een baan en volgt daarnaast ook een opleiding (bijv. BBL).

Bron: CBS microdata/ABF Research, 2021, bewerking STL

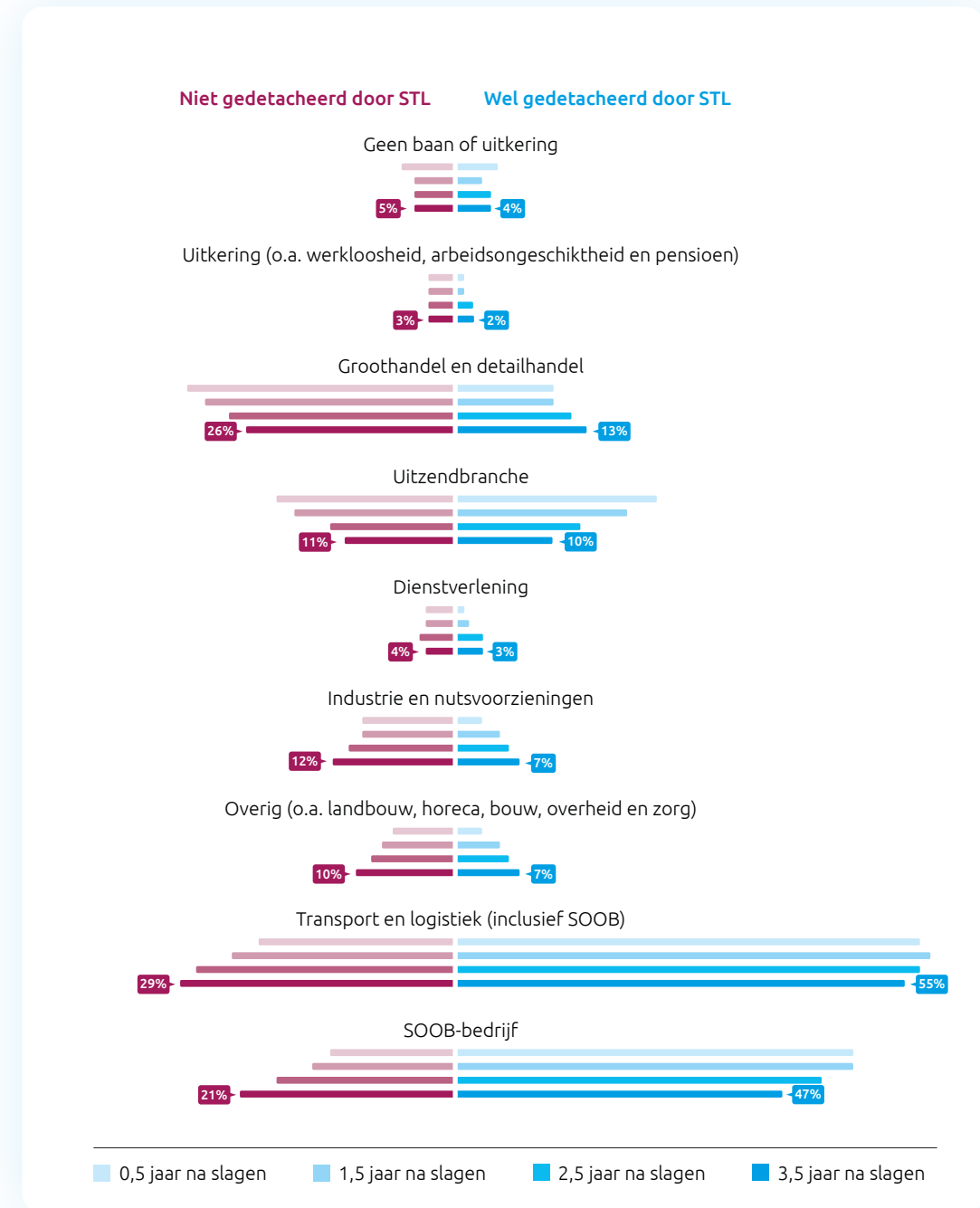
2,5 jaar na diplomering werkt 56 procent van de door het Sectorinstituut gedetacheerde leerlingen in transport en logistiek¹ waarvan 49 procent in een SOOB-bedrijf (Figuur 15). BBL-leerlingen gedetacheerd via het Sectorinstituut werken na diplomering vaker in transport en logistiek, en in een SOOB-bedrijf, dan niet gedetacheerden. BBL-leerlingen niet gedetacheerd via het Sectorinstituut werken vaker in de groot- en detailhandel en in overige sectoren. Ook hebben zij vaker een uitkering of 'geen werk of uitkering'.

Van de gedetacheerde leerlingen in de opleiding chauffeur wegvervoer werkt 70 procent na 3,5 jaar in transport en logistiek waarvan 63 procent in een SOOB-bedrijf. Bij leerlingen van de BBL-opleidingen logistiek zijn de percentages: 36 procent in sector en 28 procent in een SOOB-bedrijf².

¹ Met transport en logistiek wordt hier bedoeld: vervoer (goederen- en personenvervoer) en opslag.

² Van de BBL-leerlingen logistiek niet door het Sectorinstituut gedetacheerd werkt 17 procent na 3,5 jaar in transport en logistiek en 11 procent in een SOOB-bedrijf. Van de niet gedetacheerde BBL-leerlingen chauffeur wegvervoer zijn de cijfers na 3,5 jaar: 67 procent werkt in transport en logistiek en 62 procent in een SOOB-bedrijf.

Figuur 15 Arbeidsmarktpositie gediplomeerde BBL-leerlingen transport en logistiek naar sector (X-aantal jaar na slagen opleiding)*

*Schoolverlaters in de schooljaren 2013-2014 t/m 2019-2020

Bron: CBS microdata/ABF Research, 2021, bewerking STL